

Кравченко К.В.

Державний університет «Житомирська політехніка»

p13_kkv@student.ztu.edu.ua

м. Житомир

ЧИ МАЮ Я ПРАВО НА ЦИФРОВЕ ЗАБУТТЯ?

Чи можемо ми справді почати життя «з чистого аркуша», якщо інтернет пам'ятає все? Здається, достатньо одного кліку, і на поверхню виходять старі фото, забуті коментарі, помилки, які давно втратили значення для нас, але не для цифрового світу. Інтернет не забуває, він лише накопичує. І тоді виникає відчуття, ніби наше минуле завжди стоїть поруч, навіть тоді, коли ми давно змінилися.

Кожен наш крок у мережі залишає слід: допис, лайк, репост. Спочатку це здається дрібницею: написав щось необдуманно, виклав фото, поділився думкою. Але з часом ці фрагменти складаються в історію, яка не завжди відповідає тому, ким ми є сьогодні. Іноді така інформація може зашкодити – вплинути на репутацію, завадити отримати роботу або просто порушити відчуття особистої свободи.

Саме тому виникає питання: чи має людина право позбутися свого цифрового минулого? На мою думку, право на цифрове забуття є необхідним у сучасному світі, адже воно захищає гідність і приватність людини. Проте, це право не може бути абсолютним і повинно мати чіткі межі, щоб не порушувати інтереси суспільства.

Перш за все, варто зрозуміти саму сутність цього права. Право на цифрове забуття означає можливість людини контролювати інформацію про себе в інтернеті: видаляти або приховувати дані, які більше не відображають її нинішнє життя чи становище. У реальному житті люди мають природну здатність забувати та пробачати, тоді як цифровий простір позбавлений цієї «людяності», він зберігає все без строку давності. Цифрове забуття надає шанс не залишатися постійно визначеним старими діями, словами або подіями, які вже втратили актуальність або шкодять репутації. Це не означає, що можна «стерти все минуле», а лише те, що більше не відповідає дійсності або порушує приватність.

Таке право набуває особливої актуальності у тих випадках, коли інформація, що стосується людини, перестає відображати її сучасне життя чи погляди. Старі пости, фотографії або коментарі, які колись мали сенс або відображали певну позицію, з часом можуть стати неактуальними і вводити інших в оману щодо того, ким людина є сьогодні.

Також, важливе значення має ситуація, коли розповсюджена інформація є неточною або неправдивою. Хибні факти, перекручені події або невірні оцінки минулого здатні створювати викривлене уявлення про людину, змінюючи ставлення до неї з боку оточення та навіть позбавляючи можливостей у професійному чи соціальному житті.

Цифрове забуття стає актуальним тоді, коли дані, що залишилися в інтернеті, вже не несуть реальної або суспільної цінності, але продовжують впливати на повсякденне життя людини. Навіть незначні або давно забуті деталі здатні формувати хибне враження, створювати непорозуміння чи завдавати шкоди репутації, особистим стосункам або кар'єрним можливостям.

Наприклад, у соціальних мережах можна знайти старий допис або новину про людину, яка давно змінила свої погляди чи спосіб життя. Цей матеріал більше не відображає реальність, але якщо він залишиться доступним, він може формувати хибне уявлення про особу. У таких ситуаціях право на цифрове забуття дозволяє людині попросити видалити або приховати цю інформацію, захищаючи власну гідність та приватність.

У таких ситуаціях законодавче регулювання стає основним інструментом для того, щоб людина могла реально захищати своє цифрове минуле і не залишатися заручником старих або неточних даних. У Європейському Союзі головним нормативним документом у цій сфері виступає Загальний регламент захисту даних, який визначає, як саме організації повинні обробляти персональні дані людей. У цьому регламенті закріплена стаття 17, яка передбачає «право на стирання». Вона дає кожному користувачу можливість звернутися до компанії, сайту чи соціальної мережі і вимагати видалення його персональної інформації. Це право діє навіть у тих випадках, коли дані були опубліковані давно і більше не відображають реальної ситуації, або якщо вони використовуються без законних підстав. Така норма дозволяє людині брати під контроль власну «цифрову історію», захищаючи себе від наслідків того, що колись було необачно опубліковано чи неправильно інтерпретовано.

В Україні аналогічну функцію виконує Закон «Про захист персональних даних». Він передбачає, що кожна особа має право вимагати виправлення своїх даних, якщо вони неточні, або повного видалення, якщо вони більше не актуальні та можуть завдати шкоди. Це означає, що навіть якщо певна інформація колись була публічною, сьогодні людина може відновити контроль над нею, захищаючи свою репутацію та особисте життя. Така можливість є досить важливою в умовах сучасного цифрового середовища, де інформація зберігається назавжди і може бути доступною будь-кому.

Загалом, ці закони створені не для того, щоб «стерти минуле», а для того, щоб надати людям інструменти для збереження гідності і приватності. Вони дозволяють усунути або обмежити доступ до застарілої, неправдивої або несуттєвої інформації, яка більше не має значення, але продовжує впливати на повсякденне життя.

Водночас, як і будь-яке право, цифрове забуття має свої обмеження та потенційні ризики. Надмірне або необґрунтоване використання цього права може приховувати важливі суспільні факти та обмежувати свободу слова. Тому перед тим, як застосовувати його на практиці, варто звернути увагу на позитивні аспекти, і водночас усвідомлювати можливі негативні наслідки для суспільства та громадської інформаційної безпеки.

Одним із основних аргументів на користь права на цифрове забуття є захист репутації. Люди змінюються з часом: вони ростуть, набувають нового досвіду, формують інші погляди і цінності, проте інформація в інтернеті залишається постійною. Старі пости, фотографії, коментарі чи записи можуть створювати хибне враження про людину, навіть якщо воно давно не відповідає реальному стану позиції. Такі дані можуть впливати на ставлення оточення, обмежувати кар'єрні можливості або завдавати психологічного дискомфорту.

Також, важливим аспектом є право на другий шанс. Для юних людей минулі помилки або необачні висловлювання можуть стати джерелом тривалого негативного впливу. Навіть незначна подія може залишатися у відкритому доступі роками, створюючи стереотипи про особу або перешкоджаючи їй рухатися далі. Можливість видаляти таку інформацію дозволяє людям розвиватися і не бути постійно оцінюваними через минулі недоліки.

Однак, не вся особиста інформація повинна залишатися доступною назавжди, адже її публічність може завдавати шкоди людині, порушувати її особистий простір або створювати ризики для безпеки. Цифрове забуття передбачає можливість контролювати, яка інформація залишається видимою, і що можна обмежити або видалити, захищаючи себе від непотрібного втручання в особисте життя.

Водночас, існують аргументи проти необмеженого застосування права на цифрове забуття. Свобода слова та доступ до важливої інформації залишаються фундаментальними для суспільства. Важливі факти, особливо ті, що мають суспільне значення, не можна приховувати за бажанням однієї особи, адже це може порушити баланс між особистим правом на приватність і правом громадськості на об'єктивну інформацію. Існує також ризик маніпуляцій, коли люди можуть видаляти правдиві, але незручні дані, створюючи викривлену картину минулих подій. Це стосується публічних осіб, діяльність яких має безпосередній вплив на життя інших людей, тому громадськість має право знати про їхні рішення та дії.

То чи маю я право попросити інтернет забути мене так само, як ми іноді забуваємо старі образи чи помилки у власному житті? Чи можливо відокремити своє «сьогодні» від того цифрового минулого, яке інтернет зберігає безпомилково, не питаючи нашої згоди? Я вважаю, що кожна людина має право на цифрове забуття, так як в сучасному світі наша особиста інформація зберігається у віртуальному просторі назавжди, навіть якщо вона втратила значення для нас самих.

Кожен з нас робить помилки, висловлює емоції, змінює погляди, і це природно для розвитку особистості. Саме тому я вважаю, що право на цифрове забуття є необхідним: воно дає можливість людині контролювати свою цифрову історію і не дозволяти минулому визначати її сьогодення.

Для мене це право означає не просто «стерти сліди», а відновити справедливість у власному житті. Адже людина має право рости і змінюватися, а не бути вічно оціненою через дії, які вже не відображають її сучасну особистість. Старі необдумані слова чи дії, зроблені в юності, не повинні переслідувати людину все життя, і цифрове забуття надає можливість отримати другий шанс, дозволяючи рухатися далі без постійного тиску минулого.

Водночас, я вважаю, що це право не може бути абсолютним. Воно має застосовуватися переважно до приватного життя і не повинно приховувати інформацію, яка є важливою для суспільства. Наприклад, дії публічних осіб, рішення керівників або будь-які факти, що можуть впливати на громаду, не можна приховувати лише задля захисту приватності окремої людини. Надмірне або необґрунтоване видалення інформації може створити ризик маніпуляцій та обмежити свободу слова, що, у свою чергу, шкодить суспільству. Тому цифрове забуття має використовуватися розсудливо, лише там, де це дійсно необхідно.

ЧИ МАЮ Я ПРАВО 2.0 ?

*Матеріали II Всеукраїнської науково-практичної студентської конференції
(Житомир, 23 квітня 2026 р.)*

На мою думку, право на цифрове забуття є проявом гідності людини. Воно дозволяє не бути вічно визначеним своїм минулим, не залишає людину заручником старих даних і дає змогу відчувати себе захищеною у сучасному світі.

Отже, я вважаю, що право на цифрове забуття – це не просто технічна можливість, а справжнє право людини на гідність, приватність і другий шанс. Воно необхідне для того, щоб людина могла розвиватися, змінюватися і жити без постійного тиску минулого, але водночас, воно має застосовуватися обмежено та розсудливо, щоб не порушувати права суспільства і свободу доступу до істотної інформації.

Криворот М.С.

Державний торговельно-економічний університет

mariay01022005@gmail.com

Місто: Київ

ЧИ МАЮ Я ПРАВО НА ЗАХИСТ ПРАВ СПОЖИВАЧІВ?

Захист прав споживачів є фундаментальною складовою правової держави та ефективного функціонування ринкової економіки. Актуальність даної теми обумовлена необхідністю забезпечення балансу інтересів між суб'єктами господарювання та фізичними особами, які є менш захищеною стороною у правовідносинах купівлі-продажу. Відповідно до Конституції України, держава захищає права споживачів, здійснює контроль за якістю і безпечністю продукції та усіх видів послуг і робіт. Право на захист - це не лише закріплена в законі норма, а дієвий спосіб впровадження та застосування міжнародних стандартів якості в українську правову систему, що виступає гарантією отримання товарів належної якості та попередження необґрунтованих фінансових витрат громадян.

Функціонування даної системи ґрунтується на відповідній законодавчій базі, ключовим елементом якої є Закон України «Про захист прав споживачів». Саме у ст. 4 цього Закону закріплено право громадян на належну якість та безпеку продукції. Проте варто звернути особливу увагу на положення щодо надання достовірної інформації про продукцію. Це дозволяє дізнатися повну інформацію про склад, термін придатності та походження товару ще до моменту здійснення оплати. Приховування характеристик товару або надання неправдивої інформації продавцем не може розглядатися як випадкова помилка, а є прямим порушенням законодавства, що дає законні підстави для пред'явлення претензій.

Згідно зі ст. 9 Закону України, споживач має законне право обміняти або повернути товар належної якості протягом 14 днів з моменту придбання. Це стосується випадків, коли річ не підійшла за формою, кольором чи розміром. Важливо пам'ятати: товар не повинен бути вживаним, а всі заводські етикетки й обов'язково чек у наявності. Без чеку процедура доказування факту купівлі-продажу значно ускладнюється в юридичному аспекті, тому дотримання формальних вимог щодо зберігання розрахункових документів є головним запобіжним заходом для уникнення збитків та правових спорів.